

(розроблені анкети, дані моніторингу й діагностування, само-моніторингу, оцінка результатів та самооцінка своєї діяльності, аудіо й відеоматеріал діагностування й самомоніторингу тощо);

– *особистісно-презентаційний*, зокрема – резюме, автобіографія, розроблені методичні й наукові матеріали, презентації, відеозаписи, фото, власних заходів, відгуки на них; подяки й грамоти, скановані копії документів, потрібних при працевлаштуванні тощо.

Зрозуміло, що кожен музикант-просвітник буде варіювати структуру власного електронного портфолію та наповнювати інформацією і посиланнями, відповідно своїй обізнаності, інтересам і завданням.

Отже, процес розроблення власного електронного портфолію виконує функції самоорганізації й самооцінки, а його постійне оновлення стимулює рефлексивну діяльність викладача, його пізнавально-творчу активність і здатність до фахового самовдосконалення.

Список використаних джерел

1. Кондратенко Е. В. Портфоліо как технология оценивания профессиональных компетенций студентов. Вестник Марийского государственного университета. 2014. Вып. № 1 (13). С. 176 – 180.
2. Кьон Н. Г. Портфоліо як форма самоорганізації і шлях до професійного самовдосконалення майбутнього викладача мистецьких дисциплін вищої школи. Методичні рекомендації. Одеса, ПНПУ імені К.Д. Ушинського. 2020. 12 с.
3. Подковко Х. В. Аналіз можливостей та перспектив використання технології електронного портфолію викладачами вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів. Актуальні проблеми вищої педагогічної освіти, вісник чернігівського національного педагогічного університету. *Серія: педагогічні науки*. Чернігів : вид-во черніг. Нац. Пед. Ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Вип. 144. 2017. С. 99 – 177.

Вільчинська Т. П.,
доктор філологічних наук, професор,
декан факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)

ОЛІМПІАДИ І ТВОРЧІ КОНКУРСИ В КОНТЕКСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

На сучасному етапі розвитку вищої освіти, коли філологічній спільноті вдалося повернути українській мові статус справжньої, а не фальшивої державності, а геополітичні процеси глобалізації, інформатизації суспільства,

що інтенсивно відбуваються в останні десятиріччя, передбачають досконале володіння мовою, актуальною постає проблема якісної фахової підготовки студентів-філологів, важливою складовою якої є контроль і оцінювання. Зауважимо, що від їхньої правильної організації залежить ефективність навчального процесу загалом, а передусім його кінцевий результат.

І вітчизняні, і зарубіжні вчені розглядають різні форми, методи, функції контролю (О. Коваленко, В. Кондрашова, О. Миролубов, Д. Руснак, О. Тарнопольський, В. Чайка та ін.). Зокрема, у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти виділено 13 пар типів контролю, причому зазначається, що цей перелік не є вичерпним: 1) контроль досягнень / контроль умінь; 2) контроль, орієнтований на норми / контроль, орієнтований на критерії; 3) відокремлений контроль / комплексний; 4) контроль за результатами виконаної роботи / контроль на екзамені; 5) поточний контроль / підсумковий; 6) прямий контроль / непрямий; 7) контроль умінь / контроль знань; 8) суб'єктивний контроль / об'єктивний; 9) рейтинг за контрольним листом / рейтинг за шкалою; 10) контроль на основі враження / контроль на основі керованого судження; 11) глобальний контроль / аналітичний; 12) контроль окремих завдань / контроль серії завдань; 13) контроль з боку інших осіб / самоконтроль [1, с. 183].

В. Чайка акцентує увагу на методах контролю, що здійснюються за такими ознаками: способом здобуття інформації (усний, письмовий, комбінований); способом організації контролю (програмований і непрограмований); наявністю засобів контролю (безмашинний, машинний і комп'ютерний); формою організації (індивідуальний, фронтальний, груповий, комбінований) [5].

Відомо чимало інших поглядів на оцінювання знань студентів, яке також тлумачать як спосіб визначення результатів навчання, зауважуючи, що «без відповідного блоку методів контролю та корекції сформованих умінь система управління навчанням є неповноцінною і незавершеною» [3, с. 335].

Водночас помітно менше уваги методисти приділяють характеристиці олімпіад і творчих конкурсів, які, безперечно, вважаються важливим способом контролю знань студентів. Як і будь-які інші, вони мають свої переваги і недоліки. До переваг належать комплексність, творчий характер, можливість перевірки знань у тих студентів, що мають високий і середній рівень, заохочення до вивчення навчальної дисципліни. Основним недоліком є те, що такими формами контролю охоплюється лише частина студентів, як правило, кращих або зацікавлених у тому предметі, за яким проводиться олімпіада чи творчий конкурс.

Метою запропонованого повідомлення є окреслити роль олімпіад і творчих конкурсів з української мови у структурі оцінювання рівня знань студентів. Тим більше, що мовна стратегія держави передбачає проведення олімпіад, творчих конкурсів та інших навчальних заходів, метою яких є поглиблена перевірка отриманих та засвоєних студентами знань [2, с. 83].

Вивчення української мови студентами-філологами у фаховому обсязі також передбачає і комплексну перевірку знань, для чого на олімпіадах потрібно використовувати завдання різного типу і різної складності. При цьому обов'язково слід враховувати, що участь в олімпіаді беруть студенти різних курсів із різним рівнем знань, прослуханих вибіркових дисциплін. Тому при підготовці до олімпіади викладачі повинні включати завдання на перевірку знань із різних мовних рівнів (лексичного, граматичного (морфологічного, синтаксичного), пунктуаційного та ін.); на редагування текстів (продемонструють вміння студентів визначати та виправляти чужі мовні помилки); на оформлення ділових документів; на укладання текстів різних стилів; на переклад та інші. Водночас бажано, щоб серед інших обов'язково були завдання ігрового типу (кросворди, ділові ігри, ігри-змагання тощо). Завдяки своєму творчому характеру такі завдання не тільки розвивають професійно потрібні навички, вміння та компетенції, але й позитивно впливають на особистість студента, його характер, розвивають упевненість у собі, підтримують творчі прагнення [4].

Зазначимо, що і олімпіади, і творчі конкурси можуть ініціюватися закладом вищої освіти, а можуть проводитися на державному рівні та контролюватися Міністерством освіти і науки. Щодо творчих конкурсів, то найважливішими загальнодержавними заходами на сьогодні є Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка і Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика, що проводяться в Україні в декілька етапів. Метою обох конкурсів є виявлення творчо обдарованої молоді, розвитку її потенціалу, виховання у молодого покоління поваги до мови і традицій свого народу, підвищення рівня мовної освіти в Україні. Крім того, перший із них проводиться з метою привернути увагу до спадщини Т. Шевченка, а другий – має на меті утвердження державного статусу української мови, піднесення її престижу серед молоді.

Нерідко проведення подібних конкурсів у навчальному закладі пов'язують з його традиціями, визначними діячами краю (у ТНПУ імені Володимира Гнатюка для філологів – це В. Гнатюк, Б. Лепкий, У. Самчук, Б. Харчук та ін.), особливостями навчальної спеціальності (День писемності, День рідної мови, Всесвітній день поезії та ін.) тощо.

Загалом усі творчі конкурси, як і олімпіади, є важливим способом контролю знань студентів, виховують усвідомлене ставлення до оцінювання. Оптимальне поєднання різних форм контролю – важливий показник рівня організації навчального процесу в закладі вищої освіти та якісної підготовки майбутнього вчителя.

Перспективу наукових розвідок у цьому напрямі вбачаємо у подальшому вивченні питання оцінювання студентів у цілому і мовних спеціальностей зокрема, в удосконаленні механізмів проведення олімпіад і творчих конкурсів.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 261 с.
2. Інтерактивні методи навчання: навч. посіб. Цецін: Вид-во WSAP, 2005. 170 с.
3. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання. Харків: НУА, 2005. 360 с.
4. Положення про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс] / [http.: osvita.ua/legislation/other/19245/](http://osvita.ua/legislation/other/19245/)
5. Чайка В. М. Основи дидактики: тексти лекцій і завдання для самоконтролю. Тернопіль: Астон, 2002. 244 с.

*Галик С. Д.,
заступник директора з навчально-виховної роботи,
загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 м. Зборова
Тернопільської області
(м. Зборів)*

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧИТЕЛЯ В ПРОЦЕСІ ВИБОРУ ПІДРУЧНИКІВ

Ефективність роботи вчителя в сьогоднішніх реаліях залежить від його професіоналізму, якому притаманні гнучкість і нестандартність мислення, уміння швидко адаптуватися до змін, працювати в команді, знаходити вирішення різноманітних завдань щодо організації освітнього процесу. Питання професійної компетентності педагогів були предметом наукових розвідок І. Зязюна, О. Онаць, О. Савченко, С. Сисоєвої, С. Скворцової, В. Чайки, С. Якименко та інших дослідників.

Метою публікації є розгляд проблеми удосконалення професійної компетентності учителя в процесі вибору підручників у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Розширення видавничого ринку, варіативність програм зумовило появу великої кількості навчальної літератури. Масове видання вітчизняних